



Του Απόστολου Α. Πισερρή

ΠΡΟΣ ΓΝΩΣΗ ΟΣΩΝ ΘΕΛΟΥΝ ΚΑΙ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕΓΑΛΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ:
ΣΤΗΝ ΑΝΑΞΙΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΕΙΝΑΙ ΕΛΑΧΙΣΤΟ

Η αναξιοκρατία βλάπτει σοβαρά την χώρα και την κοινωνία

Η ΑΝΑΞΙΟΚΡΑΤΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΚΑΘΑΡΗ ΤΥΡΑΝΝΙΑ

Φάντασθε μια χώρα στην οποία κυριαρχεί για ιστορικούς λόγους μια ηγετική αναξιοκρατία. Το ηγετικό κατεστημένο εκεί έχει κάθε λόγο να κρατάει σφικτικά κλειστά τα συστήματα της ανθρωπίνης δραστηριότητας στην κοινωνία. Έτσι ελέγχει αποτελεσματικά την ανθρώπινη δράση. Ρόλοι και λειτουργίες και έργα διανέμονται και δεν κατακτώνται.

Ακείτοι έντονος και εις βάθος κατευθυνόμενοι από μέρους της εξουσίας προς την κοινωνία των ατόμων. Το σποδικό επιπλέον να υπάρχει μόνο σαν υπόκοιο παράγωγο του αλληγορικού. Η αυτοπραγμάτωση του ατόμου θεωρείται σαν παρεκτροπή και η αξίωση της ικανότητας σαν έγκλημα καθυστάσας που επικρατεί να τιμωρείται με σκληρή περιωρισμένη. Καλλιεργείται αυστηρά η διαβολή και η αναπόσιτος αναγκαστικό η ανεπαρκώς λουθη διαφορά. Το υγιές κομμάτι του κατεστημένου υποκρίνεται να παρακολουθεί τη γενική φορά των πραγμάτων αξιοποιώντας τη μεγαλύτερη δυνατότητα και αποδοτικότητα του χωρίς όμως να διαδράσει τη μορφή και τις δομές του κλασικού συστήματος.

Ένα τέτοιο σύστημα εξυπηρετεί

βελτίων τα συμφέροντα του ηγετικού του παγνύμενου κατεστημένου. Είναι χαρακτηριστικό αυτού του συστήματος ότι το όλο μέρος της κοινωνίας δεν είναι καθοριστικό συστατικό του κατεστημένου της και του ηγετικού τμήματος του. Και ότι ακόμη και το υγιές κομμάτι του κατεστημένου δεν είναι καθοριστικό συστατικό του ηγετικού τμήματος του. Παρόλο όμως ότι σε ένα τέτοιο σύστημα η ηγετική λειτουργία ασκείται υπέρ του αναξιοκρατικού ηγετικού κατεστημένου και όχι υπέρ όλων των μερών της κοινωνίας κατά το καθήκον σε κάθε μέρος συμπεριφέρον, ούτε υπέρ του συμφέροντος του συνολικού ολόκληρου της κοινωνίας παράλο τοποθετείται σε αυτό το σύστημα κατ' εξοχήν μια ρητορική λαική και εθνικιστική.

Ο κατευθυνόμενος της αναξιοκρατίας παρουσιάζεται ως προστατευτικός των αδυνάτοτεων από τον εγωισμό και τις υπερβίβας των ικανοτέρων ενώ βελτίων από τη φυσική φιλοτιμία των ικανοτέρων σε κάθε τομέα απειλείται η ηγεσία της αναξιοκρατίας και ιερώνεται η πλατύτερη βάση της κοινωνίας. Ο κρατικός παρεμβατισμός προβάλλεται ως κοινωνική ευαισθησία, ενώ λειτουργεί μόνον υπέρ των ολίγων και εκ των ασφαλέως μεγάλων. Σε ένα ανελεύθερο και μη πραγματικά ανταγωνιστικό σύστημα κάνει και το υψηλό δυναμικό και το μεγάλο σώμα της κοινωνίας. Κερδίζουν

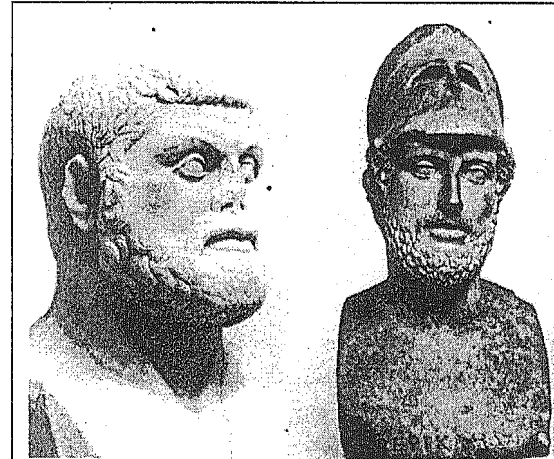
μόνον οι "δίδον". Και το πληρώνει αυτό όλη η κοινωνία των ατόμων. Η έλλειψη πραγματικού, αξιόλογου ανταγωνισμού ιδεολογικοποιείται σαν απώθηση κοινωνικής αρμονίας, συναισθητικής και αλληλεγγύης. Η λογική των αδιαφανών συναλλαγών υφιστάται σαν πολιτισμός συνείδησης και ακόμη πολιτική του μεσαίου χώρου.

Ένα σύστημα ηγετικής αναξιοκρατίας μπορεί να διατηρηθεί μόνο με κατάσταση καταστολής της κοινωνίας των ατόμων. Αναξιοκρατία και ελευθερία είναι ασυμβατά πράγματα. Η αναξιοκρατία επιβιώνει με την επιβολή βαριών κανονιστικών πλαισίων της ανθρώπινης δραστηριότητας. Και αντιστοίχως, συστήματα εκτεταμένου παρεμβατισμού αναγκαστικά χρειάζονται για την ύπαρξη και διαίτησή τους συνταγμένες αναξιοκρατίες. Γιατί κάθε ικανότητα προϋποθέτει ένα ελεύθερο και ανοικτό πεδίο πραγματικού ανταγωνισμού για να συγκροτηθεί και να τελειοποιηθεί. Το κακό που κάνουν τα περιοριστικά συστήματα στην κοινωνία των ατόμων είναι ανυπολόγιστο. Η ελευθερία δεν είναι, όπως έρω ξαναγράφει, μια υποκειμενική συνθήκη του ανθρώπου ή κάποια ιδεολογική, ρηϊκή ή πολιτική απαίτηση. Η ελευθερία είναι αναγκαίος όρος μέγιστος πραγματικής αποτελεσματικότητας. Και βελόνη αποτελεσματικότητας και αναξιοκρατία είναι αδυσώπητοι εχθροί, απόλυτα ασύμβατοι. Έτσι καταλαμβάνει κανείς την οργανική συνολική μεταξύ ελευθερίας, αξιοκρατίας και αποτελεσματικότητας. Και αντίστοιχα μεταξύ περιορισμού, αναξιοκρατίας και αναποτελεσματικότητας.

Στην Ελλάδα κυριαρχεί το τρίπτυχο της τυραννίας:
Καθοριστικός - Αναξιοκρατία - Αυθαιρεσία.
Αντίθετα προς το υγιές και ουσιαστικά δημοκρατικό:
Ελευθερία - Αξιοκρατία - Ισονομία

Έχω πολλές φορές εζηγήσει το βασικό θέλημα της κοινωνικής δικαιοσύνης. Ένα σύστημα μεγάλου καταδυνάστευσης κατάναλιν ηπαρπαγωγική ενόχληση στις εσωτερικές τριβές που ο περιορισμός της ελευθερίας κινήσεως του συνιστάται. Οι εσωτερικοί δεσμοί του αποτελούν επιφανείς αχρήστες τριβές. Ο βαρύν κανονιστικός της ανθρώπινης δραστηριότητας ανιστά ένα πλέγμα πολλών εσωτερικών δεσμών. Συστηματικός παρεμβατισμός στην ανθρώπινη λειτουργία χρειάζεται τέτοια βαριά κανονιστικά πλαίσια. Έτσι, συστήματα κατευθυνόμενα είναι κατ' ανάγκη και εγγενώς αναποτελεσματικά. Είναι βέβαια και τεχνικά: γιατί η φυσική τάξη των πραγμάτων είναι τάξη μέγιστης ελευθερίας. Γιατί ελευθερία και φυσικότητα είναι ένα και το αυτό, οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Κάθε περιοριστική τάξη είναι αφύσικη. Μεταξύ τεχνητής τάξης και πλήρους σταθής ευρίσκεται η χρυσή τομή της φυσικής και ελεύθερης τάξης.

Ένα σύστημα βαρέως κατευθυνόμενο είναι και διαφραγμένο αναγκαστικά. Αντίθετα, ένα σύστημα μεγάλης ελευθερίας κινήσεως είναι διαφανές και "καθαρό". Η διαφύρα αντιστοιχεί στην ενέργεια αλλοίωσης του καθαρών ανταγωνισμού, με τον οποίο κερδίζει ο καλύτερος. Η ουσία



Θεμιστοκλής

Περικλής

Οι δύο μεγάλοι πολιτικοί ηγέτες του Αθηναϊκού Χρυσού Αιώνα
Αυθεντία που στηρίζεται στην αξία: Η πολιτική θέση τους ήταν ελάχιστη.
Το άτομο πρέπει να δικαιώνει το θεσμικό ρόλο του και
όχι η "καρέκλα" να δίνει υπόσταση στο άτομο.

της διαφοράς έγκειται στην αποδυνάμωση του κανόντος. Η διαφορά είναι το αντίθετο του fair play: η ζήγρια είναι βεβαιωμένη. Το διαφραγμένο αποτέλεσμα επιτυγχάνεται μέσω της ακύρωσης της φυσικής διαδικασίας της επιλογής του ικανότερου. Και πάλι ανακαλύπτουμε μια συστηματική ανάρτηση διαφοράς και περιορισμού. Ένα κατευθυντικό σύστημα της ανθρώπινης δραστηριότητας έχει διαφραγμένο αποτέλεσμα. Κερδίζει όχι ο ικανότερος - πράγμα που θα αύξανε

την αποτελεσματικότητα του συστήματος - αλλά ο δοτός. Το ότι αυτό αναπαράγεται δυσλειτουργία και μειώση παραγωγικότητα όχι μόνον δεν ανησυχεί την ηγετική αναξιοκρατία ενός τέτοιου συστήματος, αλλά μάλλον την βελώνει. Γιατί ένα τεχνικό σύστημα μεγάλου βαθμού περιορισμού της ανθρώπινης δραστηριότητας δεν μπορεί να διατηρηθεί παρά μόνο κρατώντας την κοινωνία των ατόμων υπό καταστολή. Άρα η ηγετική αναξιοκρατία επιδιώκει την υποτονική λειτουργία του συστήματος πέρα από όσα περί του αντιθέτου υποστηρίζει. Η αναποτελεσματικότητα δεν είναι ποτέ ακούσια. Η φυσική ροπή του όντος είναι προς μέγιστη αυτοπραγμάτωση, προς τη μέγιστη λειτουργικότητα της φύσης του, προς μεγιστοποίηση του ωφέλιμου έργου του. Αυτή η ορμή της δημιουργικότητας είναι η φυσική κατάσταση του ατόμου, που μοιραίνεται μόνο μέσω του τεχνητού καταδυνάστευσης των βαριών κανονιστικών συστημάτων κοινωνικής ολοκλήρωσης.

Ένα τέτοιο ανελεύθερο σύστημα, σαν αυτό που περιγράφει παραπάνω, για να υποστηρίξει, είναι βεβιασμένο κατά γενική πλέον παραδοχή το σύστημα της σύγχρονης νεοελληνικής πραγματικότητας.

Όσα δειγνύουν παραπάνω συμβαίνουν κατ' απόλυτο λογική αναγκαιότητα. Δεν μπορεί να είναι άλλως. Ο τρόπος μέσω του οποίου πραγματοποιείται οι αναγκαστικές αυτές

ακρίσεις σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση υποκατά ειρήσει σε γενικούς νόμους καθολικής ισχύος. Έτσι, π.χ. το ηγετικό πολιτικό κατεστημένο ενός τεχνικού συστήματος δόμησης της κοινωνίας είναι προσκολλημένο στο μοντέλο και στην πρακτική του κατευθυντισμού. Ένα πικρό πλέγμα τεχνικού κανονιστικού πλαισίου εγκαθιδρύει καθυστάσεις διαβολής των πάντων γύρω από, και με, την πολιτική εξουσία. Το πλέγμα αυτό επιπλέον στην πολιτική εξουσία να επιδράσει στην λήψη απόφασης επί ουσιαστικών σημείων δράσης όχι μόνο αδικεί, αλλά και εμμέσως, μέσω του μηχανισμού ανταποδοτικής (θετικής ή αρνητικής) επιδράσεως σε άλλο σημείο της δραστηριότητας του αυτού υποκειμένου. Ο βαρύν και αφύσικος κανονιστικός κάνει όλα τα υποκείμενα δράσης παραβιάζει κάπου κάπως. Η συνεπακόλουθα επιλεκτική αμνηστία και τιμωρία αποτελεί τον ισχυρό μοχλό παρεμβατικού ελέγχου της κοινωνίας εκ μέρους της πολιτικής εξουσίας - ακόμη και σε πεδία τα οποία η παγκοσμιοποίηση και το πνεύμα των καρτών έχουν υποκρίσει το ηγετικό κατεστημένο να απελευθερώσει τυπικά.

Με τη βοήθεια της προηγούμενης ανάλυσης μπορεί να προσεγγισθεί ουσιαστικά και το ζήτημα της Δημοκρατίας. Η Δημοκρατία ορίζεται από το βαθμό ελευθερίας ενός συστήματος της κοινωνίας των ατόμων. Ο υψηλός βαθμός ελευθερίας είναι προεξοφλούμενο ένα σύστημα πραγματικά δημοκρατικό, και όχι τίποτε άλλο. Από αυτήν την ουσία όμως της Δημοκρατικότητας απορρέουν τα άλλα ουσιαστικά χαρακτηριστικά της. Έτσι η αληθινή δημοκρατία έχει ελευθερία και φυσικά κανονιστικά πλαίσια της ανθρώπινης δραστηριότητας, είναι δομημένη ανταγωνιστικά σαν κοινωνικό ολοκλήρωμα και σαν πολιτισμική συγκρότηση, προβάλει ανοικτότητα τα αξιοκρατική αρχή λειτουργικότητας. Για τα κανονιστικά πλαίσια ένα γράμμα σπασμένης. Ως προς τον ανταγωνισμό πρέπει να τονισθεί ότι αυτός δεν πρέπει μόνο να ορίζεται να λειτουργήσει απεριόριστα σε κάθε πεδίο της ανθρώπινης δραστη

ριότητας (έτσι ώστε τον κάθε ρόλο να έχει ο καταλληλότερος και σε κάθε λειτουργική θέση να ευρίσκεται ο ικανότερος) - αλλά και επιπλέον να χαρακτηρίζει την πολιτική σύνταξη του κοινωνικού ολοκληρώματος. Επί παραδείγματι, μια χώρα στην οποία η εκτελεστική εξουσία έχει αυταρχιστικά και de facto απορροφεί κάθε άλλη εξουσία ή άλλη μέγιστη λειτουργικότητα του κρατικού ολοκληρώματος και ακόμη της κοινωνικής συντήρησης των ατόμων, μια τέτοια χώρα δεν λαμβάνει επαρκώς δημοκρατική, άρα και με το αν γίνονται εκεί εσφαλές σε τακτά διαστήματα [πρέπει να ξεπεραστεί το σύνδρομο καθυστέρησης που θέλει τη Δημοκρατία να ταυτίζεται σχεδόν με τη διενέργεια εσφαλών και μόνο]. Στην Ελλάδα π.χ. σήμερα υπάρχει de facto πρωθυπουργική δικτατορία. Ο περί τον Πρωθυπουργό κύκλος, και μόνον αυτός, καθορίζει τις εξελίξεις. Όχι μόνο η διάρκεια των εξουσιών αίρεται κατά βάση υπέρ της εκτελεστικής εξουσίας, αλλά η μόνη κυρίαρχη εξουσία κατευθύνει και τις γενικές επιλογές της κοινωνίας των ατόμων πέρα από το κρατικό ολοκλήρωμα. Λείπουν παντελώς πολιτικές αντίθετες έλεγχοι και ισορροπίες (checks and balances). Το θέμα καθίσταται οδυνηρό αισθητό αν συγκρίνουν οι εδώ δομές με αυτές της υποδομητικής Αμερικανικής δημοκρατίας. Εκεί το πολιτικό σύστημα έχει απορροφεί εσπευσμένα βάσει της αρχής της πολλαπλής διασποράς της εξουσίας. Η εκτελεστική εξουσία και η νομοθετική είναι παντελώς ανεξάρτητες η μια από την άλλη, με κανόν μάλιστα φάσμα αλληλοπεριορισμού. Η νομοθετική είναι διπλή. Οι αντίστοιχες αλλαγές γίνονται κατά διαστήματα και με τρόπο που αποκλείει την ταυτόχρονη έκφραση των ίδιων τάσεων σε όλα τα πολιτικά σώματα. Η δικαστική εξουσία παίζει ρόλο έλεγχο της πολιτικής εξουσίας, όπως στην κλασική Αθήνα [ακόμη και η δικαιομανία είναι ίδια στις δυο περιπτώσεις]. Γιατί πολύ περισσότερο από όσο χρειάζεται ο έλεγχος της ελευθερίας κοινωνίας των ατόμων για την κατάκτηση της ελευθερίας, χρειάζεται ο έλεγχος της πολιτικής

Το τρίπτυχο της Αθηναϊκής Δημοκρατίας: Ελευθερία - Ισονομία - Αξιοκρατία

Και το όνομα [του πολιτεύματος μας] είναι Δημοκρατία διότι η κοινωνία έχει αναφορά όχι σε λίγους αλλά στους περισσότερους. Και ως προς με τις ιδιωματικές διαφορές όλοι είναι ίσοι ενώπιον των νόμων, ως προς δε το δημόσιο κύρος και αυθεντία καθ' ένας έχει όσο αντιστοιχεί στην πραγματική διάκριση του σε κάποιο έργο... Η Ελευθερία δε χαρακτηρίζει τον τρόπο που τόσο στα κοινά, όσο και με την αμοιβαία ανταγωνιστική διάθεση στις καθημερινές απασχολήσεις και συνήθειές μας."

Θουκυδίδης (Περικλέους Επιστάσιος) II 37.

εξουσίας για την κατάκτηση της εξουσίας. Ας σκεφθεί κανείς ότι στη χώρα εξωτερικής στρατηγικής και πολιτικής ασφαλείας των ΗΠΑ υπάρχουν τέσσερα τουλάχιστον μέγιστα διαφορικά και ανεξάρτητα κέντρα: το Υπουργείο Εξωτερικών, το Υπουργείο Άμυνας, το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας, η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων της Γερουσίας. Ρόλο παίζουν και άλλες σχετικές επιτροπές του Κογκρέσου. Υπάρχουν και πολλά νοσητήρια και think tanks, αφιερωμένα στην ανάλυση και σύνταξη τέτοιων στρατηγικών. Κ.ο.κ. Σκοπός είναι να αντιληφθεί δυναμική γνώση από παντού όπου μπορεί να υπάρχει. Και να διωσθεί μέσα από διαφορετικά φίλτρα κατανοήσης. Για να προκύψει από αυτή την αντιπαράθεση σύγκριση και σύνθεση η βέλτιστη λύση. Που πάλι πρέπει να έλθει σε συσχετισμό με το οικονομικό δεδομένο που καθορίζουν άλλα πολλά κέντρα και να κερδίσει την οικονομική στήριξη τους.

Αυτό που συμβαίνει με τη διάρθρωση της πολιτικής εξουσίας σε μια χώρα πραγματικά δημοκρατική, συμβαίνει εκεί και σε κάθε πεδίο φυσικά της ανθρώπινης ύπαρξης και δραστηριότητας. Η διαφορά μεταξύ ενός συστήματος βασισμένου στην ανταγωνιστική δημιουργικότητα των ατόμων και θεσμών απ' ενός και ενός συστήματος που στηρίζεται στον αυθεντικό καταδυνάστευση απ' ετέρου είναι τεράστια. Φαίνεται δε κατά κραυγαλέο τρόπο, στον υψηλό τόνο και στην παραγωγικότητα του πρώτου, στην καρέκλα και αναποτελεσματικότητα του δεύτερου. Στην αμοιβαία εμπιστοσύνη που το fair play φαντάει σε όλα τα υποκείμενα δράσης μέσα στην κοινωνία (φυσικά και νομικά και θεσμικά πρόσφατα) - και εξ αντιθέτου, από την απόλυτη ανυποληψία που κάθε μορφή εξουσίας (και "θέσης" και "καρέκλας" και θεσμού) χαιρεί στο σύστημα βαρέως κανονιστικισμού. Η κοινωνία των ατόμων διαπύει κάθε "δίδον". Θέλει αξία και ικανότητα σε κάθε ρόλο και θέση. Το πρώτο είναι: πόσο θα ανεχόμαστε στην Ελλάδα ανθρώπους μικρότερους από την θέση και ρόλο τους;